

Nieuwsbrief VEAN ERF Updates - Nummer 12, 2015

Nummer 12, 2015

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3329 20-11-2015

Hof

Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2015:4663 10-11-2015

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:8441 10-11-2015

Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:3195 06-10-2015

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2015:3736 24-09-2015

Rechtbank

Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2015:6581 18-11-2015

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:13052 11-11-2015

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:12417 29-10-2015

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:11927 14-10-2015

RECHTSPRAAK

Cautio Socini kan erfgenaam niet belemmeren in erfrechtelijke bevoegdheden.

Vader overlijdt in 2004. In zijn testament uit 1997 heeft hij de volgende cautio Socini opgenomen: 'Indien een van mijn kinderen zich tegen enige bepaling van dit testament of tegen de uitvoering daarvan verzet, beperk ik het erfdeel van dat kind uitdrukkelijk tot zijn wettelijk erfdeel (legitieme portie). Het tengevolge hiervan vrijkomende gedeelte van mijn nalatenschap zal toekomen aan mijn echtgenote, die ik voor dat gedeelte alsdan tot erfgename benoem.'

De vraag is of de cautio toepassing vindt, bijvoorbeeld omdat een kind in casu de kantonrechter heeft verzocht de executeur te ontslaan.

Het hof (ECLI:NL:GHDHA:2014:1253) vindt van niet. De Hoge Raad bevestigt de opvattingen van het hof.

Volgens het hof is de cautio Socini een rechtsgeldige figuur, onverminderd de mogelijkheid voor een erfgenaam – behoudens misbruik van bevoegdheid – om gebruik te maken van de hem toekomende erfrechtelijke bevoegdheden (art. 4:4 lid 1 BW).

Volgens het hof is in casu gebruikgemaakt van erfrechtelijke bevoegdheden – zoals het verzoeken om ontslag van de executeur, of het beneficiair aanvaarden van de nalatenschap – waaraan de cautio Socini geen afbreuk kan doen en is geen sprake van misbruik van bevoegdheid.

Dit wordt volgens de Hoge Raad niet anders door het ten tijde van het testen (1997) geldende oude erfrecht. De Hoge Raad wijst op artikel 4:921 lid 2 oud BW, dat dezelfde strekking had als huidig artikel 4:4 lid 1 BW.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3329

Zaaknummer: 14/02658

Rechters: F.B. Bakels, A.H.T. Heisterkamp, G. Snijders en T.H. den Tanja-van Broek

Wetsartikelen: 4:4 BW en 4:921 oud BW

RECHTSPRAAK

Erflaatster benoemt pastoor tot enig erfgenaam. Geldigheid testament.

Erflaatster heeft een pastoor tot enig erfgenaam en executeur benoemd. Familieleden van erflaatster betwisten de geldigheid van het testament. De pastoor zou erflaatster op onrechtmatige wijze hebben bewogen hem als enig erfgenaam aan te wijzen, onder andere door bedreiging met schade aan het zieleheil van erflaatster. De rechtbank spreekt van speculatieve stellingen en acht de beweerde onrechtmatige gedragingen niet voldoende onderbouwd.

Subsidiair stelt de familie dat de pastoor geen voordeel kan trekken uit het testament door artikel 4:59 BW ('verboden beschikkingen'). Dit beroep slaagt volgens de rechtbank niet, alleen al vanwege de omstandigheid dat erflaatster het testament niet heeft opgesteld gedurende de ziekte waaraan zij is overleden.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 18-11-2015

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2015:6581

Zaaknummer: C/01/291560 / HA ZA 15-233

Rechters: R. Kluin

Wetsartikelen: 4:59 BW en 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Rekening en verantwoording over financieel beheer tijdens moeders leven? Afgifte administratie?

Kind A heeft jarenlang de financiën van moeder beheerd. Na moeders overlijden verlangt een zuster van A terzake rekening en verantwoording en afgifte van de gehele administratie.

Om te beginnen acht de rechtbank de zuster ontvankelijk. Zij heeft de andere erfgenamen als derden in de procedure opgeroepen, zodat ook zij hun standpunt naar voren kunnen brengen. Verder is er geen sprake van een rechtsvordering ten behoeve van de gemeenschap, welke de zuster niet zelfstandig zou kunnen instellen. De vordering ziet niet op de verdeling van de gemeenschap, maar op het afleggen van rekening en verantwoording. De route van toerekening van artikel 3:184 BW, waar A op wijst, is dan ook niet aan de orde.

De rechtbank wijst de vorderingen van de zuster evenwel af. A is de mede-erfgenamen in dit geval geen rekening en verantwoording schuldig. De zuster eist de administratie alleen op ter verkrijging van rekening en verantwoording. Haar belang bij afgifte is niet groter dan het belang van A bij behoud van de administratie tot de verdeling. A heeft de administratie nog nodig om rekening en verantwoording af te kunnen leggen over zijn beheer van de nalatenschap. De rechtbank gaat er wel van uit dat de mede-erfgenamen de administratie desgewenst kunnen inzien.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 11-11-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:13052

Zaaknummer: C/09/482146 / HA ZA 15-144

Rechters: I.A.M. Kroft

Wetsartikelen: 3:184 BW

RECHTSPRAAK

Zwart geld. Stichting, gelieerd aan notariskantoor, weigert executele en bewindvoering.

Moeder heeft haar zoon tot bezwaarde erfgenaam benoemd en zijn zuster aansluitend tot verwachter (tweetrapsmaking). Als executeur en bewindvoerder over de verkrijging van de zoon heeft moeder een stichting, verbonden aan het notariskantoor, benoemd.

Als de zoon na moeders overlijden opgaaf doet van 'zwart geld' in de nalatenschap, adviseert de notaris hem nadrukkelijk om de nalatenschap beneficiair te aanvaarden, in welk geval de executele eindigt (art. 4:149 lid 1 onder d BW). De stichting weigert sowieso de executele en de bewindvoering op zich te nemen. De notaris, die het besluit van de stichting toelicht, wijst op de aansprakelijkheid van de executeur voor de erfbelasting (art. 47 Invw) en het gebrek aan vertrouwen tussen de zoon en het notariskantoor.

De zoon verwijt de notaris onder meer bedrog, partijdigheid en belediging. Volgens het hof kan de notaris geen tuchtrechtelijk verwijt worden gemaakt. De afweging van de stichting acht het hof redelijk en zorgvuldig.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2015:4663

Zaaknummer: 200.165.951/01NOT

Rechters: W.J.J. Lost, F.J.P.M. de Haas en M. Bijkerk

Wetsartikelen: 4:149 BW en 47 Invw

RECHTSPRAAK

Slepende verdeling van verpachte grond in nalatenschap. Verzoek van de zoon (pachter) om kleinzoon als medepachter aan te stellen toegewezen, ondanks beperkte opleiding en ervaring.

Grootouders hebben in 1982 landbouwgrond verpacht aan hun zoon. Na het overlijden van de langstlevende van de grootouders in 1986 is de zoon pachter gebleven en is de grond onverdeeld gebleven tussen hem en de andere erfgenamen. In een tussenarrest heeft het hof bepaald dat de grond moet worden toegedeeld aan de zoon. In de onderhavige procedure vordert de zoon (pachter) dat zijn zoon (kleinzoon) als medepachter wordt aangesteld (art. 7:364 BW).

De pachtrechter beslist hierop naar billijkheid (art. 7:364 lid 2 BW jo. art. 7:363 BW). Dit wil zeggen met inachtneming van alle omstandigheden van het geval en rekening houdend met de belangen van partijen. De rechter moet de vordering afwijzen als de voorgestelde medepachter niet voldoende waarborgen voor een behoorlijke bedrijfsvoering biedt.

In dit geval compenseert de kleinzoon, die zich laat omscholen tot melkveehouder, zijn tekort aan scholing nog onvoldoende door relevante werkervaring. Zijn aanstelling als medepachter is in feite nog te vroeg.

Echter, gelet op de bijzondere omstandigheden van dit geval, legt het hof de meetlat voor de kleinzoon lager. Het hof noemt de slepende afwikkeling van de nalatenschappen van de grootouders die niet vooral of uitsluitend aan de zoon valt te verwijten, het tussenarrest van het hof, de aanvankelijke keuze van de kleinzoon voor een niet-agrarische opleiding vanwege de spanningen binnen de familie over de boerderij en de gezondheidsklachten van de zoon die hem inmiddels verhinderen de melkveehouderij zelfstandig te exploiteren als goed pachter. Verder ziet het hof kans dat de kleinzoon het bedrijf met succes voortzet als zijn vader spoedig zou wegvallen. De kleinzoon is weliswaar nog matig opgeleid en beperkt ervaren, maar voldoende betrokken en getalenteerd.

Gelet op deze omstandigheden kunnen de verpachters geen hogere eisen stellen aan de kwaliteiten van de kleinzoon en zou het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ook

onaanvaardbaar zijn om de vordering van de pachter af te wijzen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:8441

Zaaknummer: 200.148.560

Rechters: W.L. Valk, J.H. Lieber en Th.C.M. Willemse

Wetsartikelen: 3:183 BW, 7:363 BW en 7:364 BW

RECHTSPRAAK

Wettelijke vereffening en oproeping van schuldeisers. Oproeping in landelijk dagblad te duur. Oproeping op rechtspraak.nl volstaat.

De benoemde vereffenaars van een nalatenschap verzoeken de kantonrechter om ontheffing van de plicht tot oproeping van schuldeisers van de nalatenschap op de wettelijk voorgeschreven wijze, te weten oproeping in een landelijk dagblad (art. 4:214 lid 1 BW).

Gelet op het geringe saldo van de nalatenschap – 15.000 euro, voor aftrek van vereffenaarskosten en -loon – wijst de kantonrechter het verzoek toe en bepaalt de datum waarvoor schuldeisers zich uiterlijk kunnen melden. Publicatie van deze beschikking op rechtspraak.nl volstaat voor de oproeping. De wettelijk voorgeschreven wijze is verhoudingsgewijs te duur.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 29-10-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:12417

Zaaknummer: C/09/485579

Rechters: E.A.W. Schippers

Wetsartikelen: 4:214 BW

RECHTSPRAAK

Testament nietig wegens geestelijke stoornis.

Moeder heeft haar dochter onterfd in haar laatste testament. Dochter stelt dat dit testament nietig is vanwege een geestelijke stoornis bij moeder (art. 3:34 BW, art. 4:55 lid 3 BW). Volgens het hof heeft de dochter voldaan aan haar bewijslast ter zake.

Met name op basis van verklaringen van onafhankelijke derden, onder wie medici, in de periode voor het testen, moet van een geestelijke stoornis bij het testen worden uitgegaan. Temeer omdat erflaatster nog geen vier maanden na het testen op psychische gronden onder curatele is gesteld.

Vervolgens is de vraag of er causaal verband is tussen het opstellen van het testament en de geestelijke stoornis. De rechtbank acht causaal verband aanwezig. Moeder leed onder meer aan paranoïde denkbeelden, waardoor zij een vertekend beeld had van de werkelijkheid en haar dochter een niet-bestaande rol toedichtte.

Het feit dat de instrumenterende notaris erflaatster wilsbekwaam achtte, is niet van doorslaggevend belang. De notaris was niet bekend met de psychische conditie van erflaatster noch met haar feitelijke situatie. Erflaatster was overtuigend geweest in haar wens om dochter te onterven.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 14-10-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:11927

Zaaknummer: C/09/476082 / HA ZA 14-1217

Rechters: S. J. Hoekstra-van Vliet, D.R. Glass en I.A.M. Kroft

Wetsartikelen: 3:34 BW en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Welke schulden moet de langstlevende overnemen krachtens verblijvingsbeding? Schriftelijkheidsvereiste.

M en V zijn ter gelegenheid van de gezamenlijke aankoop van een appartement een verblijvingsbeding overeengekomen ten behoeve van de langstlevende van hen. Het beding verplicht de langstlevende om 'bij onderhandse of notariële akte aangegane geldleningen ter financiering' van het appartement voor eigen rekening te nemen.

M overlijdt. Zijn moeder stelt ter zake van het appartement een vordering uit geldlening te hebben op M (art. 4:7 lid 1 onder a BW), die V moet overnemen op grond van het verblijvingsbeding.

Het hof wijst dit standpunt af. De beweerde geldlening is niet schriftelijk vastgelegd. Het schriftelijkheidsvereiste in het verblijvingsbeding dient er volgens het hof onmiskenbaar toe om bij de uitvoering van het beding discussie te voorkomen. Moeder wist bij het verstrekken van het geld van de voorgenomen gezamenlijke aanschaf van het appartement. Het had op haar weg gelegen en op die van de zoon, die van het schriftelijkheidsvereiste wist, om de geldzaken goed te documenteren. Omdat überhaupt niet is vast komen te staan dat sprake is van een geldlening tussen moeder en zoon, kan uit de eisen van redelijkheid en billijkheid niet voortvloeien dat V geen beroep mag doen op het schriftelijkheidsvereiste.

Moeder stelt voorts dat tot de nalatenschap van M een vordering op V behoort, omdat M het appartement voor meer dan zijn helft heeft betaald. Ook dit standpunt wijst het hof af.

Gezien de duur van de relatie tussen M en V, het feit zij al sinds 1998 samenwoonden en het feit dat M ter verzorging van V haar als beneficiary van een trust had aangewezen, kan de verhouding tussen M en V aangemerkt worden als een samenwonen als waren zij gehuwd. Daarbij is het passend dat de partners over en weer voorzieningen treffen als een van hen komt te overlijden, ook bij het formeel ontbreken van een huwelijksband. Beide partners mochten over en weer van elkaar in redelijkheid verlangen dat de langstlevende goed verzorgd achterbleef. Gezien deze verzorgingsgedachte en het feit dat de Nederlandse wet de trust niet kent, hetgeen M had nagevraagd bij de aankoop, verklaart volgens het hof de keuze voor het

verblijvingsbeding. Als M meer heeft betaald dan zijn aandeel in het appartement, heeft hij voldaan aan een dringende verplichting van moraal en fatsoen (natuurlijke verbintenis, art. 6:3 BW), zodat het ook op die grond niet onaanvaardbaar is dat V een beroep doet op het schriftelijkheidsvereiste.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 06-10-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:3195

Zaaknummer: 200.152.941

Rechters: Labohm, Sutorius-van Hees en Troost

Wetsartikelen: 4:7 BW, 6:2 BW en 6:3 BW

RECHTSPRAAK

Repeterende machtiging voor jaarlijkse schenking aan kinderen van curandus afgewezen. Eenmalige machtiging wel verleend.

De curator van vader verzoekt machtiging tot het doen van schenkingen aan de zes kinderen van vader van 5.000 per persoon. De curator verlangt daarbij dat de machtiging repeterende werking heeft, zodat de schenking voortaan ieder jaar kan plaatsvinden.

Het hof verleent machtiging voor een eenmalige schenking van 5.000 euro aan elk kind, nu deze verantwoord kan worden gedaan uit de verkoopopbrengst van de woning van vader (bijna 300.000 euro).

De repeterende werking wijst het hof af. Nog daargelaten of sprake is van een schenkingstraditie, de eerdere schenkingen van vader zijn onvoldoende aanleiding om een doorlopende machtiging te geven. Daardoor zou de rechterlijke toets op het restkapitaal – overeenkomstig de aanbevelingen van het LOVCK – komen te vervallen en zou er geen rechterlijke controle meer zijn op de behartiging van de belangen van de curandus. Het staat de curator vrij om jaarlijks een machtiging te vragen, zodat daarop kan worden beslist naar de meest recente stand van zaken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 24-09-2015

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2015:3736

Zaaknummer: F 200.165.157/01

Rechters: H. van Winkel, M.C. der Bijleveld-van Slikke en H.J. Witkamp

Wetsartikelen: 1:345 BW, 1:386 BW en 7:175 BW